

Hieronim Florian Radziwiłł

[autor instrukcji wychowawczej](#)

[autor reform edukacyjnych, uczeń, podróżnik](#)

Ur. 4.5.1715, Biała Podlaska

Zm. 17.5.1760, Biała Podlaska

Dane rodziców

Karol Stanisław Radziwiłł (zm. 1719)

Anna Katarzyna Sanguszko

Wychowanie i wykształcenie

Odebrał staranne [wykształcenie domowe](#), charakterystyczne dla stanu magnackiego. Reprezentował jednak dość niski poziom wykształcenia. W 1733 roku wyruszył w [podróż edukacyjną](#) po Europie, która miała bardziej prywatny (matrymonialny) niż edukacyjny charakter. Istotnym owocem wyjazdu zagranicznego (do 1735 roku) była znajomość języka [niemieckiego](#) i [francuskiego](#).

Etapy kariery dot. edukacji

Był autorem [instrukcji wychowawczej](#) dla swoich dzieci, właściwie synów. Dokument zatytułowany "Edukacja, którą gdy mi Bóg Wszchemogący pozwoli mieć dziatki, dać myślę" zawiera szczegółowe wskazania pedagogiczne i edukacyjne dla poszczególnych etapów rozwoju dzieci, od wczesnego okresu życia po wiek dorosły i ożenek. Program nauczania obejmował wiele przedmiotów z różnych dziedzin wiedzy ([retoryka](#), [inżynieria](#), [prawo](#), [historia](#), [geografia](#), [ekonomia](#) i artyleria), m.in. naukę języków obcych oraz kształcenie praktycznych umiejętności żołnierskich. Autor przypisywał ogromną rolę kształceniu właściwych postaw obywatelskich i prawości charakteru opartych na formacji moralnej i wyrobieniu gorliwej pobożności.

W pismach Hieronima Radziwiłła, których w jego czasach nie wydano drukiem, zachował się również projekt erygowania szkoły rycerskiej przeznaczonej do kształcenia młodzi szlacheckiej. Projektowany zakład naukowy miał się znajdować w dobrach radziwiłłowskich i być finansowany z budżetu autora tego pomysłu. Szkoła miała kształcić synów szlacheckich w różnym przedziale wiekowym, aż do 21 lat. Program nauczania był dość bogaty i obejmował przedmioty ściśle ([matematykę](#) i [ekonomię](#)), przyrodnicze oraz humanistyczne ([prawo](#) i [architektura](#)). Istotna była również nauka nowożytnych języków obcych oraz praktycznych umiejętności wojskowych.

W układaniu swoich projektów edukacyjnych opierał się na dawnych i utrwalonych tradycjach, chociaż wykazał pewną oryginalność, kwestionując niektóre zalecenia i praktyki wychowawcze własnej matki. Opowiadał się za [edukacją domową](#), wykazując jej przewagę (dzięki starannemu doborowi nauczycieli) nad nauczaniem szkolnym.

Zachowanie się kilku rękopiśmiennych kopii edukacyjnych projektów i postulatów Hieronima Radziwiłła świadczy o ich pewnej popularności i być może ograniczonym oddziaływaniu w XVIII wieku.

Fakty z życia osobistego

Był trzykrotnie żonaty: z Teresą Sapieżanką (ślub w 1740 roku), Magdaleną z Czapskich (ślub w 1745 roku) oraz Angeliką z Miączyńskich (1755). Dwukrotnie rozwiedziony. Nie pozostawił potomstwa.

Był jednym z najpotężniejszych magnatów polskich swoich czasów. Sprawował urzędy starosty przemyskiego, chorążego wielkiego litewskiego i podczaszego wielkiego litewskiego. W swoich dobrach utrzymywał prywatną armię,

w której obowiązywała bardzo surowa dyscyplina i okrutne kary nawet za niewielkie przewinienia.

Żył w [XVIII wieku](#).

Bibliografia

Podmiotowa

1. Biblioteka Książąt Czartoryskich, Kraków, rękopis 1721, Hieronim Florian Radziwiłł, *Edukacja, którą gdy mi Bóg Wszechmogący pozwoli mieć dzieci, dać myślę*.
2. Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, rękopis 2011, Hieronim Florian Radziwiłł, *Edukacja, którą gdy mi Bóg Wszechmogący pozwoli mieć dzieci, dać myślę*.
3. Hieronim Florian Radziwiłł, *Diariusze i pisma różne*, oprac. M. Brzezina, Warszawa, 1998.

Przedmiotowa

1. B. Królikowski, *Wśród Sarmatów. Radziwiłłowie i pamiętnikarze*, Lublin, 2000.
2. P. Gad, "Ojcowski sercem i słowem" - Instrukcja wychowawcza autorstwa Hieronima Floriana Radziwiłła, *Ogrody Nauk i Sztuk*, 6, 2016.

